

**Najvyšší súd
Slovenskej republiky**

**7 Cdo 13/2011
7 Cdo 14/2011
7 Cdo 15/2011
7 Cdo 138/2011**

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Bytového družstva H.**, so sídlom v H. IČO X. zastúpeného JUDr. T. M., advokátom so sídlom v H. proti žalovaným **1/ T. L.**, bývajúcej v H., **2/ Ing. M. L.**, bývajúcemu v H., **o 368,17 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 6 C 126/2007, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 25. novembra 2008 sp. zn. 8Co 50/2008, 8 Co 51/2008, 8 Co 173/2008, uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 15. októbra 2009 sp. zn. 5Co 260/2009 a uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 7. mája 2010 sp. zn. 4Co 35/2010, takto

r o z h o d o l :

I. Dovolanie žalovaných 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 15. októbra 2009 sp.zn. 5 Co 260/2009 **o d m i e t a .**

II. Dovolanie konanie proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 25. novembra 2008 sp. zn. 8Co 50/2008, 8 Co 51/2008, 8 Co 173/2008 (ktorými potvrdil uznesenie Okresného súdu Humenné z 2. novembra 2007 č.k. 6 C 126/2007- 38 o povinnosti žalovaného 2/ zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie a potvrdil uznesenie Okresného súdu Humenné z 25. februára 2008 č.k. 6 C 126/2007- 63 o nepriznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov žalovaným 1/ a 2/) a proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 7. mája 2010 sp. zn. 4Co 35/2010 **zastavuje.**

III. Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Humenné rozsudkom z 10. septembra 2007 č.k. 6 C 126/2007-31 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 11 091,50 Sk spolu s poplatkom z omeškania 2,5 promile z dlžnej sumy za každý deň omeškania od 28. februára 2007 do zaplattenia a nahradiť trovy konania 3 744 Sk do 15 dní od právoplatnosti rozsudku titulom nezaplattenia úhrad za plnenia poskytované s užívaním bytu X.2 v H. v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 671 ods. 1, 696 ods. 2 a § 679) v spojení s § 4 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ Krajský súd v Prešove rozsudkom z 25. novembra 2008 sp. zn. 8Co 50/2008, 8 Co 51/2008, 8 Co 173/2008: **1/** potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, **2/** potvrdil uznesenie Okresného súdu Humenné z 2. novembra 2007 č.k. 6 C 126/2007- 38 o povinnosti žalovaného 2/ zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie, **3/** potvrdil uznesenie Okresného súdu Humenné z 25. februára 2008 č.k. 6 C 126/2007- 63 o nepriznania oslobodenia od plattenia súdnych poplatkov žalovaným 1/ a 2/, **4/** žalobcovi nepriznal náhradu trov konania.

Proti rozsudku odvolacieho súdu (jeho výrokom 1/ až 3/) podal dovolanie žalovaný 2/.

Krajský súd v Prešove uznesením z 9. decembra 2010 sp.zn. 14 Co 44/2010 potvrdil uznesenie Okresného súdu Humenné z 21. júla 2010 č.k. 6 C 126/2007-160 o zastavení dovolacieho konania (podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov) pre nezaplattenie súdneho poplatku za podané dovolanie žalovaným 2/ vo vzťahu k rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (výrok 1/ rozsudku odvolacieho súdu).

Krajský súd v Prešove uznesením zo 7. mája 2010 sp.zn. 4 Co 35/2010 (č.l. 154 spisu) potvrdil uznesenie Okresného súdu Humenné z 28. januára 2010 č.k. 6 C 126/2007-130 o nepriznaní oslobodenia o od plattenia súdnych poplatkov za podané dovolanie žalovaným 2/. Vychádzal z toho, že žalovaný 2/ je zamestnaný na Štatistickom úrade Slovenskej republiky, pracovisko Prešov s priemerným mesačným príjmom v roku 2009 – 733,69 €. Žalovaná 1/ (manželka žalovaného 2/) je poberateľkou príspevku na opatrovanie vo

výške 92,53 € mesačne. Žalovaní 1/ a 2/ sú vlastníkami rodinného domu a družstevného bytu. Zistené majetkové pomery neumožňujú podľa názoru odvolacieho súdu priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov podľa § 138 O.s.p. Rozhodnutie odvolacieho súdu žalovaní 1/ a 2/ napadli dovolaním z dôvodu, že ich sociálna a ekonomická situácia je kritická, peňažné príjmy rodiny nedokážu pokryť ani najnutnejšie životné náklady (čl. 158 spisu).

Krajský súd v Prešove uznesením z 15. októbra 2009 sp.zn. 5 Co 260/2009 (č.l. 118 spisu) potvrdil uznesenie Okresného súdu Humenné zo 16. septembra 2009 č.k. 6 C 126/2007-110 o zamietnutí žiadosti žalovaných 1/ a 2/ na ustanovenie zástupcu z radov advokátov v zmysle § 30 O.s.p. v dovolacom konaní. Vychádzal z právoplatného rozhodnutia súdu prvého stupňa (č.k. 6 C 126/2007-91 z 26. marca 2001) v spojení s potvrdzujúcim rozhodnutím odvolacieho súdu (sp.zn. 5 Co 108/2009 z 12. mája 2009) na základe ktorých žalovanej 1/ nebolo priznané oslobodenie od platenia súdnych poplatkov z dôvodu zistenia, že to pomery žalovaných 1/ a 2/ neodôvodňujú. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podali žalovaní dovolanie (čl. 123 spisu) nepovažujúc za správny záver odvolacieho súdu dôvodiac to nemožnosťou prihliadať na peňažný príspevok za opatrovateľské služby ako príjem domácnosti, keď tento bol v roku 2009 znížený. Z uvedeného dôvodu navrhli priznať im oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolania podali včas účastníci konania, skúmal, či sú splnené procesné predpoklady pre to, aby preskúmal napadnuté rozhodnutia z hľadiska ich vecnej správnosti.

I. V predmetnej veci je potrebné vyriešiť najprv otázku splnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (povinného zastúpenia dovolateľa bez právnického vzdelania v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p.), ako aj to, či je procesne prípustné **dovolanie žalovaných proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 15. októbra 2009 sp.zn. 5 Co 260/2009 (čl. 118-119 spisu).**

Treba uviesť, že i keď žalovaní nemajú právnické vzdelanie a nie sú zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd – v prípade tohto dovolania – nepovažoval nedostatok povinného zastúpenia žalovaných advokátom za prekážku, ktorá by bránila

preskúmaniu prípustnosti tohto dovolania. So zreteľom na dovolaním napadnuté rozhodnutie vychádzal dovolací súd z toho, že ak predmetom dovolacieho prieskumu má byť rozhodnutie, ktorým nebolo vyhovené žiadosti účastníka o ustanovenie zástupcu z radov advokátov v zmysle § 30 O.s.p. (ako je to aj v posudzovanej veci), nemožno striktne trvať na splnení tejto podmienky, lebo v opačnom prípade by bol popretý nielen zámer, ktorý sledoval účastník konania podaním dovolania, ale tiež účel dovolacieho konania, v ktorom predmetom posúdenia má byť záver odvolacieho súdu o (ne)splnení podmienok pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov súdom (obdobne Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 329/2006 a sp. zn. 3 Cdo 177/2009).

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Vyššie uvedené dovolanie žalovaných smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu. Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Keďže týmto dovolaním žalovaných je napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení, proti ktorým je dovolanie prípustné, nemožno prípustnosť tohto dovolania vyvodiť z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež so zreteľom na námietky dovolateľov sa dovolací súd zaoberal aj tým, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (aj

uznesení), pokiaľ a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významné subjektívne tvrdenie účastníka o tom, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 O.s.p., ale len zistenie existencie vady tejto povahy.

Žalovaní netvrdili, že by v súvislosti s rozhodovaním súdov o ich žiadosti, aby im bol ustanovený zástupca z radov advokátov, došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až g/ O.s.p.; existencia väd takej povahy v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť tohto dovolania žalobcov preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

Napriek uvedenému sa dovolací súd osobitne zameril na skúmanie toho, či v konaní nebola postupom odvolacieho súdu odňatá žalovaným možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Pod odňatím možností pred súdom konať treba rozumieť procesne nesprávny postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 30 O.s.p. účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. Procesným predpokladom pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov v zmysle tohto ustanovenia sú vo všeobecnosti a/ žiadosť účastníka konania, b/ splnenie predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov, c/ danosť takej potreby ochrany záujmov účastníka konania, ktorá je

v priamej súvislosti s predmetom konania. Pokiaľ má byť účastníkovi zástupca ustanovený, musia byť uvedené predpoklady splnené kumulatívne.

Žalobcovia už podaním zo 14. apríla 2009 (č.l. 102 spisu) požiadali o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, čím došlo k splneniu vyššie uvedeného predpokladu označeného pod a/. Pokiaľ ale ide o otázku splnenia ďalšieho z predpokladov (viď vyššie b/), treba uviesť, že pre záver súdu o danosti podmienok pre oslobodenie účastníka konania od súdneho poplatku sú významné hľadiská uvedené v ustanovení § 138 O.s.p. (najmä existencia pomerov účastníka odôvodňujúcich oslobodenie a skutočnosť, že v jeho prípade nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva). Pri rozhodovaní o oslobodení fyzickej osoby od súdnych poplatkov súd berie na zreteľ najmä jej celkové majetkové, zdravotné a sociálne pomery, výšku súdneho poplatku, predpokladané trovy dokazovania, povahu žalobou uplatneného nároku. Zhodnotenie týchto aspektov sa musí premietnuť do záveru, či účastník je schopný zaplatiť súdne poplatky; ak to pomery účastníka nedovoľujú, prizná mu súd oslobodenie od súdnych poplatkov, avšak len ak účastník svoje právo neuplatňuje (nebráni) svojvoľne alebo zrejme bezúspešne. Štrením osobných majetkových a sociálnych pomerov žalobcov ako manželov, ku ktorému v danom prípade pristúpili súdy nižších stupňov (vychádzajúc tiež z právoplatných rozhodnutí o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov vydaných v tomto konaní č.k. 6 C 126/2007-63 z 25. februára 2008, č.k. 6 C 126/2007-91 z 26. marca 2009), boli obstarané skutkové zistenia tvoriace podklad pre rozhodnutie súdu. Činnosť súdu, pri ktorej zistený skutkový stav podriaďuje pod skutkovú podstatu príslušnej právnej normy (v danom prípade § 30 O.s.p.), na základe čoho dospieva k záveru, či sa právo prizná alebo neprizná, sa označuje ako právne posudzovanie veci. Právne posúdenie veci je nesprávne, ak sa súd pri tejto činnosti dopustil omylu (buď v tom, že na správne zistený skutkový stav aplikoval iný právny predpis než mal, alebo ak správne aplikovaný právny predpis nesprávne interpretoval). Právnym posúdením veci ale nemôže dôjsť k odňatiu možnosti účastníka konania pred súdom konať, lebo právnym posúdením veci sa mu neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Z tohto dôvodu je právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov považované (len) za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ktorý ale sám osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

V prejednávanej veci zo spisu nevyplýva, že by sa súdy dopustili porušenia procesných oprávnení žalovaných majúceho za následok odňatie jeho možnosti pred súdom konať. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že by žalovaným nebol ustanovený zástupca pre dovolacie konanie z radov advokátov (resp. že by mu nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov), hoci pre to boli dané procesné predpoklady. Z tohto dôvodu dospel dovolací súd k záveru, že postup súdov nemal za následok znemožnenie realizácie procesných práv žalobcu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Keďže procesná prípustnosť tohto dovolania žalovaných 1/ a 2/ nevyplýva z § 239 O.s.p. ani z § 237 O.s.p., dovolací súd ho odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

II. Pokiaľ ide o **dovolanie** proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 25. novembra 2008 sp. zn. 8Co 50/2008, 8 Co 51/2008, 8 Co 173/2008 voči jeho výrokom 2/ a 3/ (ktorými potvrdil uznesenie Okresného súdu Humenné z 2. novembra 2007 č.k. 6 C 126/2007- 38 o povinnosti žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie a potvrdil uznesenie Okresného súdu Humenné z 25. februára 2008 č.k. 6 C 126/2007- 63 o nepriznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov žalovaným 1/ a 2/) a **dovolanie** proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 7. mája 2010 sp. zn. 4Co 35/2010, ktorým dovolací súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o nepriznaní oslobodenia o od platenia súdnych poplatkov za podané dovolanie, dovolací súd poukazuje na § 241 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého musí byť dovolateľ zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná. Toto ustanovenie zakotvuje osobitnú podmienku dovolacieho konania, ktorej nedostatok je odstrániteľný, avšak len za súčinnosti dovolateľa.

Zo spisu vyplýva, že žalovaní boli poučení o tom, že ako dovolatelia bez právnického vzdelania musia byť zastúpení advokátom (viď uznesenie Okresného súdu Humenné z 31. marca 2009 č.k. 6 C 126/2007-97 doručené žalovanej 1/ 7. apríla 2009 a žalovanému 2/ 16. apríla 2009).

Žalovaní v konaní o podaných dovolaniach nepreukázali, že majú právnické vzdelanie (a že teda nemusia byť zastúpení advokátom). Boli oboznámení s rozhodnutiami súdov oboch nižších stupňov o tom, že sa im neustanovuje zástupca z radov advokátov (vid' č.l. 112 a č.l. 120). Pokiaľ napriek tomu do spisu nezaložili advokátovi udelenú plnú moc na ich zastupovanie v konaní o podaných dovolaniach, zostal nedostatok tejto osobitnej podmienky dovolacieho konania neodstránený.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 1 O.s.p.) konania o dovolaniach žalovaných zastavil (§ 243c O.s.p. v spojení s § 241 ods. 1 O.s.p. a § 104 ods. 2 O.s.p.), pričom sa nezaoberal ich procesnou prípustnosťou ani dôvodnosťou (vecnou správnosťou).

Žalovaní z procesného hľadiska zavinieli, že sa jedno z ich dovolaní (vid' I.) muselo odmietnuť a konania o ďalších dovolaniach (vid' II.) museli zastaviť. Vznikla im preto povinnosť žalobcovi nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 a § 146 ods. 2 veta prvá O.s.p.). Žalobca podal návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.), ktoré mu vznikli v súvislosti s dovolacím konaním smerujúcim proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa; uvedené dovolacie konanie bolo zastavené a súčasne bolo rozhodnuté i o náhrade jeho trov (vid' č.l. 160 a č.l. 173 spisu). V ďalších dovolacích konaniach už žalobca nepodal návrh na ich náhradu, preto dovolací súd mu ich náhradu nepriznal (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p., § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22 . novembra 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á , v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta